

Kosovo Educational Research Journal

Volume 5, Issue 3, 55-73.

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>

Örnek Olay Yöntemi ile İnanç ve Doğruluk Değerleri Eğitimi¹

Cem TUNA²

Özet: Gerçek yaşamdan alınan veya kurmaca problemlerle öğrenme sürecini zenginleştiren, öğrencilerin bilgiyi anlamlandırması ve yapılandırması için kullanılan yöntemle örnek olay yöntemi denir. Bu yöntemle öğrenci derste aktif hale gelir ve derste sunulan kavramları, ilkeleri uygulama durumuna getirebilir. Böylece öğrenciler kendilerine sunulan örnek olay aracılığıyla günlük yaşamda gerçek olayla yüz yüze kaldığını kabul ederek düşüncelerini ifade edebilir, problemlere çözüm önerileri geliştirebilirler. Derste kazanılan bu beceriyi öğrenciler gerçek yaşama uygulayarak karşılaştıkları problemlere daha geniş açıdan bakabilir ve daha objektif çözümler üretebilirler.

Ahlakî erdemlerin en başta gelen değerlerinden biri doğruluktur. Doğruluk; kişinin inanç, niyet ve düşüncelerinde, sözlerinde, işlerinde ve davranışlarında, hakikate, adalete ve gerçeğe uygunluktur. Bireyin kendi duygu, düşünce ve değerleri konusunda eylemde bulunmasına kişisel bütünlük denir ve bu ancak doğruluk sayesinde mümkün olur.

Türk Eğitim Sistemi öğretim programlarında; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik “kök değerleri” yer almaktadır. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde kendi başlarına olduğu gibi, ilişkili olduğu alt değerlerle ve öteki kök değerlerle birlikte ele alınmaktadır.

İnanç ve doğruluk değerleri Türk Eğitim Sistemi'nin eğitim kademelerinde yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Görgü Kuralları ve Nezaket, Adabımuâşeret, Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Hukuk ve Adalet, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, Görsel Sanatlar, Teknoloji Tasarım, Müzik, Beden Eğitimi ve Spor ve İmam Hatip Ortaokul ve Lise branş derslerinde verilmektedir.

Türkiye’de il milli eğitim müdürlükleri değerler eğitimi kapsamında her ay bir değeri ele alarak çalışma etkinlikleri planlamaktadır. Örneğin ... İl Milli Eğitim Müdürlüğü Değerler Eğitimi Aralık Ayı 'Doğruluk Dürüstlük' Konulu Çalışma Etkinlikleri olarak Okul Öncesi Çalışma Etkinlikleri, İlkokul 1-2. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, İlkokul 3-4. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Ortaokul 5-6. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Ortaokul 7-8. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Lise 9-12. Sınıf Çalışma Etkinlikleri planlamıştır.

¹ Bu çalışma; Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi XVII. Uluslararası Mevlid-i Nebi Sempozyumu, Hz. Peygamber, İnanç Ve Doğruluk, 16-17 Ekim 2023 tarihli Sempozyumunda sunulan bildirinin geliştirilmiş hâlidir.

² Prof. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü.
cem.tuna@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6846-8676

İlkokul ikinci sınıf değerler eğitimi yıllık planında şu kazanımlar yer almaktadır: “Arkadaşlarına karşı doğru ve dürüst olur”. “Örnek kişilik olarak Hz. Muhammed'i tanıtmak”. “Ailesine karşı doğru ve dürüst olur”. “Çevresine karşı doğru ve dürüst olur”. “Öğretmenlerine karşı doğru ve dürüst olur”.

Bu çalışmada örnek olay yöntemi ile inanç ve doğruluk değerleri eğitimi incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine dayalıdır. Doküman incelemesi, araştırılması istenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Çalışmada konu ile ilgili kitaplar, dergiler, medya haberleri doküman olarak ele alınmış ve dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma aşamaları uygulanmıştır.

Bu amaçla toplanan veriler ticarete, ulaşım hizmetlerinde, ev sahibi-kiracı ilişkilerinde, meslekte, eğitim ve öğretimde, sporda, sözünde durmada inanç ve doğruluk değerleri kategorilerine ayrılmıştır. Verilerin içindeki saklı olabilecek inanç ve doğruluk değerleri eğitimi ile ilgili gerçekler ortaya konulmuştur. İnanç ve doğruluk değerleri eğitimi ile ilgili olumsuz ve olumlu örnek olaylar sunulmuş, yöntem aşamaları uygulanmıştır. Sonuçlara göre ticarete, ulaşım hizmetlerinde, ev sahibi-kiracı ilişkilerinde, meslekte, eğitim ve öğretimde, sporda, sözünde durmada, sanatta olumlu inanç ve doğruluk değerlerinin model alınabileceği, olumsuzlara karşı bilinçli olunması gerektiği ortaya çıkmıştır. Araştırma öneriler ile son bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Örnek Olay Yöntemi, İnanç ve Doğruluk Değerleri, Değerler Eğitimi

To cite this article: Tuna, C. (2024). **Örnek Olay Yöntemi ile İnanç ve Doğruluk Değerleri Eğitimi**. Kosovo Educational Research Journal, 5(3), 55-73.

Faith and Truth Values Education through Case Study Method

Abstract: The method that enriches the learning process with real life or fictional problems and is used for students to make sense of and construct knowledge is called the case study method. With this method, students become active in the lesson and can apply the concepts and principles presented in the lesson. Thus, students can express their thoughts and develop solutions by accepting that they are faced with real events in daily life through the case study presented to them. By applying this skill acquired in the course to real life, students can look at the problems they have faced from a wider perspective and produce more objective solutions.

One of the most prominent values of moral virtues is truthfulness. Truthfulness is conformity to truth, justice and reality in one's beliefs, intentions and thoughts, words, deeds and behaviors. An individual's acting on his/her own feelings, thoughts and values is called personal integrity and this is only possible through truthfulness.

The "root values" of justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence are included in the curricula of the Turkish Education System. These values are addressed in the learning and teaching process on their own as well as together with the sub-values and other root values they are related to.

The values of faith and truth are taught in Religious Culture and Ethics, Etiquette and Courtesy, Manners, Values Education, Life Sciences, Social Studies, Law and Justice, Human Rights and Democracy Education, Visual Arts, Technology Design, Music, Physical Education and Sports lessons and in Religious Vocational Middle School and High School branch courses.

In Turkey, provincial directorates of national education plan activities by addressing a value each month within the scope of values education. For example, ... Provincial Directorate of National Education planned Preschool Activities, Primary School 1st-2nd Grades Activities,

Primary School 3rd-4th Grades Activities, Secondary School 5th-6th Grades Activities, Secondary School 7th-8th Grades Activities, High School 9th-12th Grades Activities as Values Education Activities on the subject of "Truthfulness and Honesty" in December.

The following learning outcomes are included in the primary school second grade values education annual plan: "Being truthful and honest with their friends", "Introducing the Prophet Muhammad as an exemplary personality", "Being truthful and honest with their family", "Being truthful and honest with their environment", "Being truthful and honest with their teacher".

In this study, it was aimed to examine faith and truth values education through the case study method. The study was based on document analysis, one of the qualitative research methods. Document analysis involves the analysis of written materials containing information about the phenomenon or phenomena to be examined. In the study, books, journals, and media news related to the subject were accepted as documents, and the stages of accessing documents, checking originality, understanding documents, analyzing data, and using data were applied.

The data collected for this purpose were divided into the categories of faith and truth values in trade, transportation services, landlord-tenant relations, profession, education and training, sports, and keeping promises. The facts about faith and truth values education that may be hidden in the data were revealed. Negative and positive case studies related to faith and truth values education were presented, and the method stages were applied. According to the results, it is seen that positive faith and truth values can be taken as a model in trade, transportation services, landlord-tenant relations, profession, education and training, sports, keeping promises, and art, and that one should be conscious of the negative ones. The research concludes with suggestions.

Keywords: Case Study Method, Faith and Truth Values, Values Education

Giriş

Eğitim ve öğretimde hedef davranış olarak adlandırılan kazanımlara ulaşabilmek için çeşitli öğretim yöntemleri kullanılır. Bunlar; anlatım, tartışma, gösterip yaptırma, problem çözme, bireysel çalışma ve örnek olay yöntemi olarak sıralanabilir. Örnek olay yöntemi, gerçekleri ve özellikle sosyal problemleri yansıtan, öyküler etrafında düzenlenmiş bir öğretim yöntemidir. Özel bir olayın, durumun, konunun incelenmesi olarak tanımlanabilir³. Bu yöntem, öğrenende gerçek ve aktif öğrenmeyi sağlar. Öğrencilere bir konuyu kavratmak ve o konuda uygulama yaptırmak amacıyla kullanılır. Öğretimde yakından uzağa ilkesi gereği öğrencinin yakın çevresiyle ilişkilendirebileceği örnek olaylar sunulur. Örnek olayın içerisindeki sorunun nedenlerini ortaya çıkarıp, o soruna ilişkin çözüm önerilerinin sınıf ortamında tartışılır⁴. Örnek olaya dayalı yöntemin uygulanışı; örnek olayın hazırlanması, sunulması, tartışılması ve tartışmanın sonuçlandırılması aşamalarından oluşur. Yöntem, öğrenci merkezli olması, öğrencilerin anlama, analiz etme ve yorumlama gibi birçok yeteneklerini, belli bir konudaki bilgi ve becerilerini uygulamaya koyma olanağı sağlaması, öğrencilerin düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmesi açısından üstün özellikler taşımaktadır. Örnek olay

³ Türkay N. Tok. "Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler". *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ed. Ahmet Doğanay. (Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1. Basım, 2007). 169.

⁴ Tok. "Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler". 170.

yöntemi, din eğitimi, değerler eğitimi gibi derslerde olduğu gibi tüm derslerde ve eğitim kademelerinde de kullanılabilecek esnek bir öğretim yaklaşımıdır⁵.

İnanç, bir düşünceye çok sağlam bir biçimde, içten, gönülden bağlı bulunma, güvenle doğru sayma, inanma olarak tanımlanabilir. İman ise, inanmak, din adına tebliğ ettiği konularda peygamberi doğrulamak anlamında bir terimdir. İslam söz konusu olduğunda inanç, insanın yaratıcısı olan Allah'a güvenmesi ve aynı zamanda O'na karşı samimi olması anlamına gelir. Bu açıdan inanç ile doğruluk arasında doğrudan bir ilişki kurulabilir. Doğruluk, insanın inancının, niyetinin, özünün ve sözünün bir olmasıdır. Bireyin sözleşmelerinde, ticaretinde, bütün düşünce ve davranışlarında doğru, dürüst, hakkı gözetir, adil, ihlaslı ve samimi olma halidir. Doğruluğun zıddı olarak hile, yalan, batıl, ikiyüzlülük, riya ve sahtekârlık sayılabilir.

Bu çalışmada örnek olay yöntemi ile inanç ve doğruluk değerleri eğitimi incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

1. İnanç ve doğruluk değerleri eğitimi ile ilgili hangi olumlu örnek olaylar verilebilir?
2. İnanç ve doğruluk değerleri eğitimi ile ilgili hangi olumsuz örnek olaylar verilebilir?

Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine dayalıdır. Doküman incelemesi, araştırılması istenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Çalışmada konu ile ilgili kitaplar, dergiler, medya haberleri doküman olarak ele alınmış ve dokümanlara ulaşma, orijinaliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma aşamaları uygulanmıştır⁶.

Bu amaçla toplanan veriler ticarete, ulaşım hizmetlerinde, ev sahibi-kiracı ilişkilerinde, meslekte, eğitim ve öğretimde, sporda, sözünde durmada, sanatta inanç ve doğruluk değerleri kategorilerine ayrılmıştır. Verilerin içindeki saklı olabilecek inanç ve doğruluk değerleri eğitimi ile ilgili gerçekler ortaya konulmuştur.

1. Doğruluk Kavramı

Doğruluk kavramı alan yazında birçok anlamda kullanılmaktadır. Bir ahlâk terimi olan doğruluk, niyetin, söz ve davranışların birbirine uygun olmasıdır. Bir şeyin objektif gerçekliği hak, bunun aslına uygun biçimde anlatılması sıdk kavramıyla ifade edilir. Hak doğrunun nesnel yanı, sıdk ise sözün nesnel doğruya uygunluğudur⁷.

Hz. Peygamber'in şu öğüdü bu konuda oldukça önemlidir: "Size doğruluğu öğütlerim; çünkü doğruluk iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Doğruluğu şîâr edinen kimse Allah katında sıddîk diye yazılır. Yalan söylemekten sizi menederim; çünkü yalan söylemek günaha, günah da cehenneme götürür. Kişi yalan söyleye söyleye nihayet Allah katında kezzâb diye yazılır" (Müsned, I, 3, 5, 7, 8, 9, 11; Buhârî, "Edeb", 69; Müslim, "Birr", 103-105). Dürüst tâcirin âhirette peygamberlerle birlikte olacağı belirtilmektedir (Tirmizî, "Büyü", 4; İbn Mâce, "Ticârât", 1)⁸.

İslam ahlak kitaplarında doğruluk türleri olarak; konuşmada doğruluk, niyet ve iradede doğruluk, karar vermede doğruluk, kararında durma konusunda doğruluk, amelde doğruluk, dini ve manevi hallerde doğruluk sayılmaktadır⁹.

⁵ Tok. "Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler". 170-171.

⁶ Ali Yıldırım- Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Ankara:

Seçkin Yayıncılık, 2008), 227.

⁷ Mustafa Çağrı, "Sıdk", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023).

⁸ Çağrı, "Sıdk".

⁹ Raşit Küçük, "Doğruluk". *Temel İslam Ansiklopedisi, Cilt 2*. Ed. Tuncay Başoğlu. (İstanbul: İSAM, 4. Basım, 2020). 245.

Doğruluk konusunda üç kişinin bir mağarada girişin kaya ve taşlarla kapanması sonucu sıkıntıya girdiklerini anlatan uzun bir hadis bulunmaktadır. Burada zor durumlarında insanları ancak doğruluklarının kurtarabileceği bildirilir (Buhârî, “Enbiyâ”, 53). Başka bir hadis, “Aranızda Allah’tan en çok korkan, en doğru olan ve en çok iyilik yapan benim” (Buhârî, “İ’tişâm”, 27)”şeklindedir.¹⁰

Doğruluğun zıddı anlamında bir âyette (Yûsuf 12/18), kardeşleri Yûsuf’u kuyuya atmış, babalarını onu kurdun parçaladığına inandırmak için gömleğine kan sürmüşlerdir. İşte bu kan için kezzib (uydurma, sahte) kelimesine yer verilmiştir.¹¹

Bir hadiste yalan, münafıklığın üç alâmetinden biri olarak sayılmıştır [Müsned, II, 189, 200; Buhârî, “İmân”, 24; “Şehâdât”, 28; “Mezâlim”, 17; Müslim, “İmân”, 106-108)].¹² Doğru konuşmanın istisnaları bulunmaktadır. Aralarında geçimsizlik bulunan karı kocayı barıştırmak, savaş sırasında düşmanı şaşırtmak, insanlar arasındaki husumeti önlemek (Müsned, VI, 459, 461; Müslim, “Birr”, 101; Tirmizî, “Birr”, 26).¹³ Bu konuda başka örnekler şunlardır: “Hz. İbrâhim’in kendisini şölen yerine davet eden inkârcı halkına “hastayım” demesi (es-Sâffât 37/89), putlarını kıranın büyük putları olabileceğini söylemesi (el-Enbiyâ 21/62-63), yanındaki eşini korumak için “kız kardeşim” diye tanıtmaması da (Buhârî, “Tâlâk”, 10; Ebû Dâvûd, “Tâlâk”, 16) sözün dinî hükmünün niyet ve maksada göre değişeceğini göstermektedir”.¹⁴

Doğru konuşmada birini mutlu etmek gibi sebeplerle kinayeli ifadeler kullanılabilir. Hz. Peygamber yaşlı bir kadına, “Yaşlılar cennete girmeyecek” dediğinde bu sözle cennete herkesin genç olacağını kastetmiştir (İhyâ’, III, 139-140).¹⁵

İslâm’da yalan yere yemin etme günahlar arasında sayılmış ve bundan dolayı bir zarara neden olduysa kişinin bunu tazmin etme yükümlülüğü yüklenmiştir. Ticari işlerde satıcının yalan söylemesi sonucu elde edilen kazanç, haksız kazanç olarak kabul edilmiş ve yasaklanmıştır.¹⁶

Doğruluk kavramının zıddı olarak kimi zaman aldatmak kavramı da kullanılabilir. Sözlükte “bir kimseyi yanıltmak, aldatmak, tehlikeye atmak” anlamındaki tağrîr fıkıh terimi olarak satım, icâre vb. ivazlı akidlerde taraflardan birinin ya da onunla irtibatlı üçüncü kişinin söz veya davranışı ile diğer tarafı kasten aldatmasını ifade eder.¹⁷

“Kur’an’da ticarî ilişkilerin karşılıklı rızaya dayanması ilkesi vurgulanıp aldatma vb. bâtil yollarla kazanç sağlama yasaklandığı gibi (el-Bakara 2/188; en-Nisâ 4/29, 161) özellikle alışverişlerde ölçü ve tartının tam yapılması, hileli yollarla insanların mallarının eksiltilmemesi istenmiş ve buna aykırı davranışların helâk olacağı bildirilmiştir (el-A‘râf 7/85; er-Rahmân 55/9; el-Mutaffifîn 83/1-3)”.¹⁸

Türk Eğitim Sistemi öğretim programlarında; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik “kök değerleri” yer almaktadır. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde kendi başlarına olduğu gibi, ilişkili olduğu alt değerlerle ve öteki kök değerlerle birlikte ele alınmaktadır. Örnek vermek gerekirse doğruluk kök değeri dürüstlük değeri olarak ortaokul derslerinden Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Görsel

¹⁰ Çağrı, “Sıdk”.

¹¹ Mustafa Çağrı, “Yalan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023).

¹² Çağrı, “Yalan”.

¹³ Çağrı, “Yalan”.

¹⁴ Çağrı, “Yalan”.

¹⁵ Çağrı, “Yalan”.

¹⁶ Çağrı, “Yalan”.

¹⁷ Hacı Mehmet Günay, “Tağrîr”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023).

¹⁸ Günay, “Tağrîr”.

Sanatlar, Teknoloji Tasarım, Müzik, Beden Eğitimi ve Spor 'da kazandırılması gereken değerler arasındadır.¹⁹

Türkiye'de il milli eğitim müdürlükleri değerler eğitimi kapsamında her ay bir değeri ele alarak çalışma etkinlikleri planlamaktadır. Örneğin Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü Değerler Eğitimi Aralık Ayı 'Doğruluk Dürüstlük' Konulu Çalışma Etkinlikleri olarak Okul Öncesi Çalışma Etkinlikleri, İlkokul 1-2. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, İlkokul 3-4. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Ortaokul 5-6. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Ortaokul 7-8. Sınıf Çalışma Etkinlikleri, Lise 9-12. Sınıf Çalışma Etkinlikleri planlamıştır²⁰.

Okul Öncesi Çalışma Etkinlikleri örnek olayları arasında "Yalancı Çoban" masalı yer almaktadır. Masal şöyledir²¹:

"Öğretmen: Bir zamanlar bir köyde fakir bir çoban varmış. Bu çoban köylülerin koyunlarını sabah erkenden almış, akşama kadar otlatmış, akşam olunca getirir sahiplerine teslim edermiş. Bu çoban çok şakacı biriymiş. Bir gün canı sıkılmış, köylülere şaka yapmak istemiş. Çoban: Kurt vaaaaaaarrrrrrrrrrr! Diye bağırmış. Köylüler: Koşun! Diyerek koşmaya başlamışlar. Çoban: Kandırdım kandırdım, diyerek gülmüş. Köylüler, çobana kızmış, evlerine geri dönmüş. Öğretmen: Bir süre sonra çobanın yine canı sıkılmış ve aynı şakayı yine yapmış. Çoban: Kurt vaaaaaaarrrrrrrrrrr! Diye bağırmış. Köylüler: Koşun! Diyerek koşmaya başlamışlar. Çoban: Kandırdım kandırdım, diyerek gülmüş. Köylüler, daha çok çobana kızmış ve evlerine yine geri dönmüşler. Öğretmen: Bir gün çoban koyunları otlatırken gerçekten kurt gelmiş, çoban hemen bağırmağa başlamış. Köylüler onun yine şaka yaptığını zannetmiş ve ona inanmamışlar. Böylece kurt yalancı çobanı yemiş.

Siz köylüler yerinde olsaydınız ne yapardınız? Çobana köylüler neden inanmamışlar?"

İlkokul ikinci sınıf değerler eğitimi yıllık planında şu kazanımlar yer almaktadır²²: Arkadaşlarına karşı doğru ve dürüst olur. Örnek kişilik olarak Hz. Muhammed'i tanıtmak. Ailesine karşı doğru ve dürüst olur. Çevresine karşı doğru ve dürüst olur. Öğretmenlerine karşı doğru ve dürüst olur.

2. İnanç ve Doğruluk Değerleriyle İlgili Örnek Olaylar

Öğrenenler doğruluk kavramını öğrenirken, kavrama örnek olanları örnek olmayanlardan ayırt edebilmek için olgu, ilke ve davranışlardan daha fazlasına ihtiyaç duyarlar. Örnek olanlar ve olmayanlar üzerinde beyin fırtınası, tartışma, rol oynama gibi yöntem ve teknikler kavramların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur²³. İnanç ve doğruluk değerleriyle ilgili olarak İslam, Türk, Dünya tarihinden ve güncel olaylardan örnek olaylar bulunabilir, derslerde kullanılabilir. Bu bölümde verilen örnek olaylar alanyazından ve genel olarak haberlerden alınmıştır. Öğrenci düzeyine uygunluk öğretim ilkesine dikkat edilerek ve değiştirilerek, gerekirse kısaltılarak derslerde kullanılması mümkündür.

2.1. Ticarete İnanç ve Doğruluk Değerleri

¹⁹ MEB, Öğretim Programları, Erişim 31.12.2023.

²⁰ Malatya İl MEM ARGE, Değerler Eğitimi Aralık Ayı 'Doğruluk Dürüstlük' Konulu Çalışma Etkinlikleri, Erişim 06.01.2024.

²¹ Viranşehir Tomurcuk Anaokulu, Mart Ayı Değerimiz Doğruluk Dürüstlük, Erişim 06.01.2024.

²² Eğitimhane.Com, Değerler Eğitim Doğruluk Dürüstlük, Erişim 06.01.2024.

²³ Gray D. Borich, *Etkili Öğretim Yöntemleri*, çev. M.Bahattin Acet, (Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017), 306.

Kâr amacıyla yapılan alım satım ticaret denir. Bir malın üreticisinden son tüketicisine ulaşmaya kadar geçtiği her aşamada yapılan alış-veriş; malın kâr elde etme beklentisi ile el değiştirme işlemine de ticaret adı verilir²⁴.

“Ebû Hüreyre'den (ra) rivayet edildiğine göre, Allah Resûlü (sas) şöyle buyurmuştur: “...Bizi aldatan, bizden değildir.” (M283 Müslim, İmân, 164)

Allah Resûlü (sas) bazı ihtiyaçlarını temin etmek için zaman zaman Medine pazarına gider, bu vesileyle gelip gidenlerden ve alınıp satılanlardan da haberdar olurdu. Yine bir gün pazarda dolaşırken bir buğday yığını dikkatini çekti. Hububatı satan adamın yanına gelerek buğday yığına elini daldırdı. Ancak buğdayın altı görüldüğü gibi çıkmamış, Efendimizin (sas) parmakları ıslanmıştı. Satıcıya ıslaklığın sebebini sorduğunda, yağmurdan kaynaklandığı cevabını aldı. Bunun üzerine Allah Resûlü (sas), “Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koyman gerekmez miydi?” diyerek ticaret ahlâkına dikkat çekmiştir. Anlaşılan o ki, satıcı kuru ve ıslak olan buğdayı ayırmadan satışa sunmak suretiyle insanları aldatmaktaydı. İnsanları aldatmak ise, Peygamberimizin (sas) sünnetinden ve yolundan uzaklaşmak demektir: “Müslümanlar arasında aldatma olamaz! Bizi aldatan, bizden değildir!”²⁵

Burada ticaret hayatında doğru olmak ilkesinin işlendiği belirtilebilir. İnsan, sosyal bir varlık olarak toplum içinde dünyaya gelir ve hayatını toplum içinde devam ettirir. Toplumda işbölümü gereği, ihtiyaçlarını toplum içinde karşılar. Fırından ekmek, ayakkabı dükkânından ayakkabı alır. Pazardan meyve, sebze, giyim için elbise alabilir. Satıcıların mallarını satarken doğru olmaları, ayıplı mal satmamaları, doğru konuşmaları, yalan söylememeleri ve müşterilerini kandırmamaları doğru ticaretin gereğidir. Olayda pazarcının sattığı ürünün üstü ile altı aynı değildir. Buğday çuvalının üstü kuru, altı ise ıslaktır. Alıcılar için buğdayın üstü çekici, altı için olumsuz olabilir. Bu durumu bilmediğinden dolayı aldatılma söz konusudur. Satıcı ya durumu alıcıya açıkça anlatmalı ya da çuvalın altını üstüne getirerek buğdayın ıslak olduğunu alıcılara göstermelidir. Doğruluk bunu gerektirir.

Günümüzde pazarda yaşanan olaylar değişik biçimlerde olabilmektedir. Örnek olayın tartışma aşamasından bir öğrenci şu hatırasını anlatmıştır: “Pazarda kıvırcık seçtim ve pazarcıya verdim. Eve geldiğimde pazarcının daha küçük ve solgun başka bir kıvırcık ile değiştirdiğini fark ettim. Ailem aldığım kıvırcığı beğenmedi”. Burada alıcıyı aldatan pazarcı örneği görülmekte, pazarcı ahlaka, dine, hukuka aykırı davranmaktadır.

Alış verişte olumlu örnekler de verilebilir. Bir öğrenci şu örneği verebilir: Market alışverişinde ceviz ve diğer ürünleri almış, kasada parayı ödemiştin. Fişi kontrol ederken cevizin ücretinin fişte yazılı olmadığını gördüm. Hemen kasiyere durumu ilettim, inceledi, teknik bir nedenle fişe işlenmediğini söyledi. Yeniden okutarak cevizin parasını ödedim. Bu olayda müşterinin doğruluğu ortaya konulmaktadır. Başka bir öğrenci “Hocam ben olsam, hiç haber vermeden çeker giderdim” cevabını verebilir. Öğrenci psikolojisi ile böyle davrandığı/davranacağı tartışılır. Sonuçta her halde doğru olunması gerektiği vurgulanır.

Ticarette olduğu gibi üretici olan bir esnaf kadının hikâyesi ‘Süte Su Katan Kadın’ adı altında örnek olay olarak verilebilir. Olay, ikinci halife Hz. Ömer (ra) zamanında geçmektedir.

“Bir gece vaktiydi. Hazreti Ömer, her zaman olduğu üzere Medine sokaklarını gezmekteydi ki, ansızın durakladı. Önünden geçmekte olduğu evden dışarıya kadar taşan bir tartışma sesi

²⁴ Ömer Demir-Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, (İstanbul: Ağaç Yayıncılık, 1993), 356.

²⁵ DH, Diyanet Haber. “Aldatmak: Bizi Aldatan Bizden Değildir”. Erişim 21.9.2023.

dikkatini çekmişti. Bir ana, kızına: “- Kızım, yarın satacağımız süte biraz su karıştır!” demekteydi.

Kız ise: “- Anacığım, halife süte su karıştırılmasını yasak etmedi mi?” dedi.

Ana, kızının sözlerine sert çıkararak: “- Kızım, gecenin bu saatinde halife süte su kattığımızı nereden bilecek?!.” dedi.

Kız “-Anacığım! Diyelim ki halife görmüyor, peki Allâh da mı görmüyor? Bu hîleli insanlardan gizlemek kolay, ama her şeyi görüp bilen Kâinâtın Hâlıkı Allâh’tan gizlemek mümkün mü?..” dedi.

Kızın verdiği cevap, Hazreti Ömer’i son derece duygulandırdı. Bu temiz huylu dürüst kız oğluna gelin olarak aldı”.²⁶

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitaplarında yer alan bu örnekte inanç ve doğruluk değeri açık bir biçimde işlenmektedir. Süt satan anne doğruluktan ayrılarak satacakları süte su katmayı istemekte, doğruluk gösteren kız ise buna razı olmamakta ve Allah’ı şahit olarak göstermektedir. Kızın bu örnek davranışı tüm insanlara model bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Kız, annesinden daha doğru davranmış ve annesini kötü davranıştan, helal olmayan bir kazançtan alıkoymuştur. Gerçekte kötülüğe engel olmuş, doğruluğu ortaya çıkarmıştır. Hz. Ömer’in bu doğruluk değeri sahibi kız oğluna gelin olarak alması, doğruluğa ne kadar önem verdiğinin bir göstergesidir.

Son dönemlerde taksici esnafı ile ilgili olarak olumsuz haberler çıkmaya devam etmektedir. Örnek olay şöyledir: “600 liralık mesafeye 3 bin 500 lira istedi! Taksimetre açmayan taksici polise takıldı.”²⁷

“İstanbul’da bir taksi şoförü aracına aldığı turistleri kazıklamak isterken çok büyük zarara uğradı. Hem aracını bağlatan uyanık taksici hem de büyük bir para cezasıyla karşı karşıya kaldı. ...Haber Ajansı’nın haberine göre, Mısırlı olduğu öğrenilen turistler, Halkalı ’da bulunan bir alışveriş merkezinin (AVM) önünden Bakırköy’e taksi ile gittikten sonra aynı taksi ile Taksim’e geldi.

İddiaya göre, yolculukta taksi şoförü taksimetreyi açmadı ve kendilerinden 3 bin 500 lira tutarında bir ücret talep etti. Turistler çok yüksek olduğunu belirttikleri ücreti ödemek istemeyince taksi şoförüyle aralarında tartışma çıktı.

Turistlerin iddiasına göre taksici fiyatı önce 300 liraya ardından da 2000 liraya kadar düşse de turistler itirazlarını sürdürdü. Bunun üzerine tartışmaya tanık olan vatandaşlar araya girerek durumu polis ekiplerine bildirdi.

Olay yerine gelen ve tarafları dinleyen ekipler, taksicinin taksimetre açmadığını görünce yolun kaç para olması gerektiğini hesapladı. Yolun ücretini hesaplayan polis ekipleri müşterinin ödemesi gereken tutarın 3 bin 500 lira değil 600 lira olduğunu tespit etti. Mısırlı turistler taksiciden şikâyetçi olmadı ve taksiciye 900 lira taksi ücreti ödedi. Turistlere çevirmen yardımıyla durumu anlatan polis ekipleri, taksiciye ise 4 bin 64 lira ceza yazarken aracını da bağladı.

²⁶ İD, İrfan Dünyamız. “Süte Su Katan Kadın”. Erişim 21.9.2023.

²⁷ TGRT, TGRT Haber. “ 600 Liralık Mesafeye 3 Bin 500 Lira İstedi! Taksimetre Açmayan Taksici Polise Takıldı. Erişim: 25.9.2023.

Esnaflık yaparken dürüstlük kurallarına uyulmalı, doğru olunmalıdır. Yasalara göre ücret ne ise taksi şoförü de onu istemelidir. Aksi davranışlar ülkemizin aleyhine olmakta, turistleri kaçırmakta ve milli servete zarar vermektedir.

2.2. Ulaşım Hizmetinde İnanç ve Doğruluk Değerleri

Doğruluk hayatın her anında olmalıdır. Toplum içinde araçla bir yerden bir yere giderken, ulaşım hizmeti alırken doğru olmalı, küçük de olsa hak gaspı yapılmamalıdır. Bu konuda sosyal medyada yer alan şu örnek olay verilebilir:

“Londra’daki Camii ‘ye yeni bir imam gönderilmiş. Adam şehre gitmek için hep aynı otobüse biniyor ve çoğu zaman da aynı şoföre rastlıyormuş.

Bir gün, bilet alırken şoför yanlışlıkla Türk parası değeriyle 20 kuruş kadar fazla vermiş. İmam yanlışlığı oturup da parasını sayınca fark etmiş. Kendi kendine "20 kuruşu geri versem mi şoföre?" diye düşünüyormuş. Ama içinden bir ses diyor ki " çok gülünç bir para ve şoförün umurunda değil. Otobüs şirketi çok para kazanıyor zaten... Sadece 20 kuruş onlara bir şey yapmaz." Bu parayı saklayabilirim diye düşünmüş, Allahtan gelen bir hediye gibi...

İneceği durağa gelince, imam kalkmış ve fikrini değiştirmiş, inmeden önce şoförün yanına gitmiş, 20 kuruşu geri vermiş ve demiş ki: "Paranın üstünü fazla verdiniz."

Şoför gülümsemiş ve demiş ki : "Siz caminin yeni imamısınız değil mi? Aslında uzun zamandır sizi caminizde ziyaret etmek istiyordum, İslam’ı öğrenmek için. Bu yüzden bilerek size fazla para verdim. Nasıl tepki vereceğinizi görmek istedim."

İnerken imam artık bacalarını hissetmiyormuş, yere yığılacakmış neredeyse, bir direğe tutunmuş ve kendine gelmeye çalışmış. Gözlerinden yaşlar dökülerek demiş ki: "Allah’ım az daha İslam’ı 20 kuruşa satıyordum!"²⁸

Örnek olayda hak konusunun küçük-büyük, az-çok ayırımı yapmaksızın dikkate alınması gerektiği belirtilebilir. Özellikle toplumda model alınan kişilerin bu konuda daha da hassas olması gerekmektedir. Olayda cami imamı toplumda model insanlardan biri olup, farklı dinden olan bir şoför tarafından sınanmıştır.

Şoför, imama fazla para üstü vermiş ve imamın tepkisini merak etmiştir. İmam, önce fazlalığın küçük bir miktar olduğunu düşünmüş, sonra vazgeçerek fazla parayı şoföre iade etmiştir. Onun doğruluğu, bu güzel hareketi şoförün İslam dinini araştırmasına yol açmıştır.

2.3. Ev Sahibi-Kiracı İlişkilerinde İnanç ve Doğruluk Değerleri

Son dönemlerde ev sahibi- kiracı davalarında olağanüstü bir artış meydana geldi. Hükümet yetkilileri bir düzenleme yaparak % 25 zam yapılmasını karara bağladı. Ancak bu kararı uygulayanların sayısı sınırlı kaldı ve genelde daha yüksek kira bedelleri istendi. Doğruluk değerine uymayan bir örnek olay şu şekildedir²⁹:

“Yüzde 500 zamma pankartlı isyan: Öfkeli esnaf dükkân kirasını 25 bin TL yapan iş yeri sahibine öyle bir şey yaptı ki” ....’nın .... ilçesi .... Sokak’ta çerçvecilik yapan esnaf, iş yeri sahibinin 5 bin 200 lira olan kirasını 25 bin liraya çıkarmasına isyan etti. Bunun üzerine esnaf, dükkânın camına “kira bedeli 3 bin 200 lira olan bu iş yerinde net 25 bin lira kira istenmektedir” yazılı pankart asarak duruma isyan etti. İş yeri sahibi .... ise, “ Beni

²⁸ PH, Piramit Haber. “ Az Daha 20 Kuruşa Satıyordum!”. Erişim 21.9.2023.

²⁹ YŞ, Yeni Şafak. “ Yüzde 500 Zamma Pankartlı İsyân: Öfkeli Esnaf Dükkân Kirasını 25 Bin TL Yapan İş Yeri Sahibine Öyle Bir Şey Yaptı Ki”. Erişim: 25.9.2023.

komşulara karşı rezil ediyor. Avukata verdim, mahkemeye gideceğiz. Mahkeme ne derse ben ona razıyım. Adaletin kestiği parmak acımaz” diye kendisini savundu”.

Bu tür ihtilafların çözümü bu şekilde olmamalıdır. Hükümetin aldığı karara ve kanunlara göre; beş yıla kadar kiracılık yapanlara zam oranı % 25 belirlenmiştir. Beş yıldan fazla kiracılar için kira tespit davası açılarak mahkeme yoluyla kira artışına gidilebilir. Burada da mahkeme daha çok emsal kiralari göz önüne almakta ve buna göre karar vermektedir. Doğru olan yasalara uymak, insafli olmak ve kimseye zarar vermemektir. Bir-beş yıl arası belirlenen artış ev sahipleri tarafından az bulunuyorsa, Hükümete başvuru yaparak, bu oranın güncellenmesini talep etmek olabilir. Ev sahibi-kiracı uyuşmazlıklarında Türkiye’de 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren mahkemeye gitmeden arabulucuya gitme zorunluluğu getirildi. Bir habere göre ³⁰“Kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda 50 bin 89 dosya açıldı. Bu dosyalardan 19 bin 513’ünde müzakere süreci tamamlandı. Dosyalardan 11 bin 544’ünde taraflar anlaşarak el sıkıştı. Böylelikle, başarı oranı yüzde 59,16 oldu”. Böyle bir sürecin olumlu yanları görülmektedir. Olumsuz yanları düzeltilerek anlaşmazlıkları asgariye indirmek mümkün olabilecektir.

2.4. Meslekte İnanç ve Doğruluk Değerleri

Belirli düzeyde beceri, kuramsal bilgi, eğitim ve diploma gerektiren, niteliği toplumdan topluma değişmekle birlikte yüksek statü, saygınlık ve gelir kazandıran işe meslek adı verilir³¹. Günümüzde çeşitli mesleklerde örneğin kendini savcı, polis, asker olarak tanıtır dolandırıcılık yapan kişiler olmaktadır. Gerçekte o meslekte olmamasına rağmen kendini doktor olarak tanıtanlar bulunmaktadır. Örnek olay şu şekildedir:

“Sahte Doktor Tahliye Edildi. ...Devlet Hastanesi yetkilileri, hastanede uzman bir doktorun yanında yaklaşık 4 aydır gözlemci asistan olarak bulunan zanlı hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Yapılan araştırmada diplomalarının sahte olduğu anlaşılan ve polis ekiplerince gözaltına alınan şüpheli, çıkarıldığı hâkimlikçe 25 Kasım'da tutuklanmıştı.

Mahkeme heyeti, davalıyı, 'Özel belgede sahtecilik 'ten 1 yıl, 'Resmi belgede sahtecilik 'ten 3 yıl, 'Yetkisiz hekimlik suçlarını düzenleyen kanuna muhalefet' suçundan 4 yıl olmak üzere toplam 8 yıl hapis cezası ve 18 bin lira adli para cezasına çarptırdı. Mahkeme, 'Özel belgede sahtecilik' suçundan verdiği 1 yıllık cezada hükmün açıklanmasını geri bırakarak, davalının tahliyesine karar verdi.”³²

Burada tıp fakültesi öğrenimini görmeden, tıp mezunu imiş gibi diploma düzenleyen, sahte kimlik belgesi çıkararak ve bir hastanede işe başlamış gibi çalışan bir kişi söz konusudur. Kendi anlatımıyla doktorluk mesleğini sevmekte ve doktor olmaya özenmektedir. Bu nedenle böyle bir yolu tercih etmiştir. Ancak ameliyatlarda aktif görev almamış, kimseye bir zarar vermemiştir. Daha sonra bir şekilde yetkili olmadığı anlaşılmış, yasal süreç devam etmiştir.

Herkesin bildiği gibi bir meslek sahibi olabilmek için belirli eğitimlerden geçmek, belirli diplomalara sahip olmak gerekmektedir. Bunlar olmadan bir meslekte özentili nedeniyle çalışmak doğrulukla bağdaşmamaktadır. Olayda bu kişinin bir zarar vermesi söz konusu olmasa da, başka bir zaman zarar verebilir. Bu nedenle doğru olan bu eğitimleri alarak, mesleki yeterlilikleri kazanarak çalışmasıdır. Fail, yaptığı savunmalarda yanlışlarının farkında olduğunu, ders aldığını belirtmiştir. Üniversite sınavına girmiş, şimdilik tıp fakültesini kazanamamıştır. Azimli olması, çabalaması ile hedeflerine varması tavsiye edilebilir.

³⁰ TCAB, 08.01.2024.

³¹ Ömer Demir-Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, 245.

³² NTV. “Sahte Doktor’ A. Ö. Tahliye Edildi”. Erişim 21.9.2023.

Olumsuz örneklerin yanında olumlu örneklere de rastlanmaktadır. Medyada yer alan şu haber dikkat oldukça çekicidir:

“Temizlik personeli olarak çalıştığı hastanenin tıp fakültesini kazandı. Malatya’da İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Endokrin Servisi’nde temizlik görevlisi olarak çalışan M. M., küçüklük hayali olan doktorluk mesleği için ilk adımını attı. Çalıştığı hastanenin tıp fakültesini kazanan M.’in şimdiki hedefi ise derslerinde başarılı olup çalıştığı servise doktor olarak gelebilmek.”³³

Bu örnekte M., bir hastanede temizlik personeli olarak çalışmaktadır. Diğer yandan üniversite sınavlarına hazırlanmış ve çalıştığı hastanenin tıp fakültesini kazanarak öğrenciliğe başlamıştır. Gündüzleri okuluna devam etmeyi, akşamları ise çalışmayı planlamaktadır. Hastane yetkilileri M. yi kutlayarak onunla gurur duyduklarını, gerekli kolaylığı sağlayacaklarını belirtmişlerdir. Her iki örnek olay üzerinde tartışma sonucu hukuki yollar izlenerek meslek sahibi olunacağı, doğruluktan asla vazgeçilmemesi gerektiği, azimle çalışarak istenilen mesleklerin kazanılabileceği sonuçlarına ulaşılabilir.

İnanç ve doğruluk değerinin bir yönü de çalışarak, emek karşılığı para kazanma, başka insanların haklarına zarar vermeme, kul hakkına girmemdir. Haberlerde emeksiz para kazanma ile ilgili birçok örnek olay ile karşılaşılmaktadır. Örneğin:

“Kuyumcu Soygunu: Başakşehir’de bir kuyumcuya gelen yüzleri kar maskeli ve ellerinde silah olan kişiler sürünerek girdiği kuyumcudan 1 milyon liralık altın çalarak kayıplara karıştı. Soygun anları güvenlik kamerasına yansırken zanlılardan birinin kuyumcuya oynayarak gelmesi bu kadarına da pes dedirtti. Zanlılar, kuyumcunun kepengini kırıp sürünerek içeri girdikten sonra dolaplarda bulunan ürünleri beraberinde getirdikleri çuvalara doldurarak oradan uzaklaştı. Polis ekipleri zanlıları bulmak için çalışmalarını sürdürüyor.”³⁴

Bu olumsuz örnekte, çalışma değeri ayaklar altına alınmakta, doğru olmayan bir davranış olarak hırsızlık yapılmaktadır. Alın teri ile kazanılan bir lira, hırsızlıkla elden edilen bir milyondan daha değerlidir. Bu değer çocuklara önce ailede, sonra okulda ve camilerde, yaz kurslarında din eğitiminde verilmektedir. Ancak bu değerlerin kimi kişilerde içselleşmediği görülmektedir. Hayat boyu eğitim, yaygın eğitim, her yerde eğitim gibi çeşitli araçlarda milletimizin her ferdinin bilinçlendirilmesi çalışması ilgili ve yetkililer tarafından yapılmalıdır.

Hukuk sistemlerinde herkesin özel mülkiyet hakkı vardır. Bireyler kıymetli maden, nakit para, döviz sahibi olabilir. Bir işi nedeniyle bunları üzerinde taşıyabilir. Olumlu örnek anlamında medyada şu haber yer almıştır: “Erzincan’da özel bir markette giren vatandaş 2 milyon TL’sini unuttu. İşletmede kasiyer olarak çalışan A. K., parayı sahibine teslim ederek örnek davranışıyla takdir topladı”.³⁵

Bu market çalışanı doğruluk değerini içselleştirmiş ve günlük hayatına uygulamıştır. Yapılması gerekeni yapmış, parasını kaybeden kişinin parasının güvenliğini sağlamış ve sahibine teslim etmiştir. Örnek davranışı herkes tarafından takdir edilmiş, çevresindekiler mutlu olmuştur. Bu tür olumlu örnek olaylar medyada daha çok yer almalıdır.

2.5. Eğitim ve Öğretimde İnanç ve Doğruluk Değerleri

³³ CNNT, CNN Türk. Temizlik Personeli Olarak Çalıştığı Hastanenin Tıp Fakültesini Kazandı. Erişim 21.9.2023.

³⁴ SD, Son Dakika. Başakşehir’de 1 Milyon Liralık Kuyumcu Soygunu. Erişim 21.9.2023.

³⁵ YŞ, Yeni Şafak. “İnsanlık Ölmemiş’ Dedirten Olay: 2 Milyon TL’yi Sahibine Teslim Etti”. Erişim 21.9.2023.

Türkiye’de matematik eğitimi ders ve kaynak kitaplarında kâr zarar problemleri bir konu olarak işlenmektedir. Ancak verilen kimi örnekler doğruluk değerine aykırılık teşkil etmektedir. Örneğin:

“Bir sütçü litresini 75 kuruştan aldığı süte 1/4 oranında su ilave ederek litresini 84 kuruştan satmaktadır.

Buna göre sütçünün kârı yüzde kaçtır?”³⁶

Benzer örnekler yüzde problemlerinde de görülmektedir: “Bir sütçü satın aldığı bir miktar süte %20 oranında su katıp sütün litresini, sütü satın aldığı fiyattan satacaktır. Sütü satarken kullandığı ölçek, gerçek ölçünün %25 fazlasını göstermektedir.

Sütçü, süte kattığı suya, süte ödediği paranın %10 u kadar para ödediğine göre, sütçünün kârı, sütü satın aldığı paranın yüzde kaçtır?

A)40 B)45 C)48 D)50 E)54”³⁷

Bu tür problemlerin sakıncalarının farkına varan bir öğrenci şu yorumda bulunmuştur:

“Hocam, bu tür sorularla süte su katmanın, hileli ölçüm aracı kullanmanın, arsızlığın hırsızlığın öğrencilerin kafasında normalleştirilmesinin ne anlamı var onu da düşünmek lazım. Sorularımız hep bu mantık yakacak odunlarımız ıslak, sütümüze su katılmış, pirinçlerimizin % bilmem kaç taş ...”³⁸

Çocuklara, öğrencilere matematik öğretiminde haksız kazanca dayalı yanlış değerler yerine doğru değerlere dikkat ederek problemlerin hazırlanmasında yarar bulunmaktadır. Örnek olayın tartışma aşamasında bu tür problemler için süte ne katılabilir? Sorusu sorulabilir. Örneğin pekmez, bal katılması olabilir mi? Problemler daha başka nasıl hazırlanabilir? Soruları ile tartışmaya derinlik kazandırılabilir. Türkçe derslerinde yer alan şu tekerleme örneği verilebilir: Portakalı soydum/ Başucuma koydum/ Ben bir *yalan* uydurdum yerine Ben bir *masal* uydurdum. Bu şekilde problemler yeniden yazılabilir.

2.6. Sporda İnanç ve Doğruluk Değerleri

Spor oyunları toplumların vazgeçilmez faaliyetleri arasında yer almaktadır. Bu oyunlarda sporcular mücadele etmekte, kazanmak için çaba harcamaktadırlar. Olumsuz ya da olumlu sporcu, hakem, teknik direktör, seyirci davranışları ile karşılaşılabilir. İlk örnek şu şekildedir:

“Tarihler 22 Haziran 1986’yı gösterdiğinde Meksika’nın ünlü Aztek Stadı’nda iki futbol devi karşı karşıya geliyordu. Arjantin ile İngiltere, Falkland Savaşı’ndan sadece 4 yıl sonra 1986 Dünya Kupası çeyrek finalinde birbirlerine rakip oldu. Arjantin yarı finale 2-1’lik galibiyetle çıkarken Diego Maradona’nın rakip filelere yolladığı bir gol belki de yüzyıllar boyunca unutulmayacaktı.

Mücadelede dakikalar 51’i gösterirken gelişen Arjantin atağında Hodge’ın ters vuruşunda penaltı noktasına doğru koşan Diego Maradona, kaleci Shilton karşısındaki yaklaşık 30 santimetrelik boy dezavantajını eliyle kapatmış ve İngiliz file bekçisinden önce topa

³⁶ MF, Matematik Kafası. “Kar Zarar Problemleri”. Erişim 21.9.2023.

³⁷ MT, Matematik Tutkusu. “Yüzde Problemi”. Erişim 21.9.2023.

³⁸ MT, Matematik Tutkusu. “Yüzde Problemi”.

dokunarak gol atmıştı. Daha sonraları "Golü elle mi attın?" soruları üzerine konuşan Diego Maradona "Tanrı'nın eliydi" cevabını vermiş ve bu yanıt da tarihe geçmişti".³⁹

Örnek olayda ünlü bir futbolcunun yanlış hareketini, bu hareketin yanlışlığını kabul edip doğrusunu söylemesi yerine savunma yolunu tercih etmesi görülmektedir. İki ülke arasında yakın zamanda savaş olması, savaşta haksızlıkların yaşanması ayrı bir konudur ve uluslararası hukukun konusuna girer. Sporda haklı kazanımlar değerlidir, galip gelirken haklı, hilesiz olunması önemlidir. Olayda futbolcunun golü eliyle attığı, daha sonra itiraf ettiğinden anlaşılmaktadır. Ancak yine de o hareketine meşruiyet kazandırmak için "Tanrı'nın eli" şeklinde ilginç bir kavram kullanmıştır. Oysa yapması gereken şey, her ne olursa olsun gerçeği söylemek ve gölü iptal ettirmek olmalıdır.

Bu örnek olayın benzeri Türkiye'de farklı şekilde cereyan etmiş ve futbolcu penaltıyı iptal ettirmiştir:

"Deplasmanlı Amatör Lig'de Çaycumaspor, 27 Kasım 2016 günü Fener Sahası'nda Ontemmuzspor ile karşılaştı. Çaycumaspor zirve için mücadelesini sürdürürken, Ontemmuz ise kümede kalmak için çabasını sürdürdü. Çaycumaspor'un 2-1 yenik duruma düştüğü maçın 76. dakikasında hakem Osman Yılmaz, Çaycumaspor lehine penaltı kararı verdi. Ceza sahası içerisinde Ontemmuzspor'un futbolcusunun topa elle müdahale ettiğini işaret eden hakem penaltı noktasını gösterdi.

Bunun üzerine hakeme giden Çaycumaspor'un futbolcusu Kenan Bökrü, topun kendi eline çarptığını belirterek pozisyonun penaltı olmadığını söyledi. Hakem ise penaltıyı iptal ederek topun Kenan Bökrü'ye sarı kart gösterdi. Fair-Play örneği sergileyen Kenan Bökrü, hem kendi takımından hem de maçı izleyen taraftarlardan büyük alkış aldı. Çaycumaspor ise maçta 3-2 galip geldi. Takımın iki golünü ise penaltıyı iptal ettiren Kenan Bökrü attı. Aynı zamanda öğretmenlik de yapan Bökrü, galip geldikleri için sevinçli olduğunu söyledi".⁴⁰

Bu örnek olay okullarda ders kitaplarında doğruluk örneği olarak işlenmeyi hak etmektedir. Olayda futbolcu kendi takımı lehine olan bir durumu, gerçeği söyleyerek hakemin hatasını düzeltmiş, bunun karşılığında da kurallar gereği sarı kart görmüştür. Futbolcu sportmenlik adı verilen kurallara uyarak olumlu, güzel, örnek bir davranış sergilemiştir.

2.7. Sözünde Durmada İnanç ve Doğruluk Değerleri

Doğruluğun içinde verdiği sözde durma davranışı yer almaktadır. Bu konuda bir öğretmen tarafından sosyal medyada şöyle bir paylaşım yapılmıştır:

"Hollanda'da tarihi bir şatoyu ziyaret edecektim. Şatonun önüne geldiğimde henüz açılmadığını gördüm. Bilet gişesinin önünde benim gibi erken gelmiş, 30 yaşlarında bir Japon vardı. Tanışıp, ayaküstü biraz sohbet ettik. Kapıların açılmasına daha 20 dakika vardı. Yeni tanıştığım arkadaşına, "Ben biraz dolaşıp fotoğraf çekeceğim. 20 dakika sonra burada buluşup birlikte gireriz," dedim.

Dolaşırken sağanak yağmur başladı. Ben de bir kafeye sığınıp yağmurun dinmesini bekledim. Yaklaşık bir buçuk saat sonra şatonun kapısına geldiğimde Japon'u beni beklerken buldum. Sığınacak bir yer olmadığı için paçalarından su akıyordu. "Niye

³⁹ HT, Haber Türk. "Tanrı'nın Eli" Hikâyesi, Sembolik Bir 'İntikam'dı'. Erişim 21.9.2023.

⁴⁰ SS, Sabah Spor. " Penaltıyı İptal Ettiren Futbolcu Sarı Kart Gördü!". Erişim 21.9.2023.

girmedin?” diye sordum. “Sözleştik ya,” dedi. Sözünde durmayı, ismini bile hatırlamadığım ıslak bir Japon’dan öğrendim”.⁴¹

Bu olayda sözleşme, söz vermeyi, bir tarafın mazereti nedeniyle sözünde duramamasını, diğer tarafta ise olumsuz hava koşullarına rağmen sözünde durma görülmektedir. Aslında olayı anlatan öğretmen kötü niyetli değildir, sözünde durmak istemektedir ancak sağanak yağmur nedeniyle sözleşilen yere gidememiştir. Normal olarak havanın düzelmesini, yağmurun dinmesini beklemiştir. İlginç olan Japon vatandaşın davranışdır. O, muhtemelen aldığı kültür gereği verdiği sağanak yağışa rağmen söze uymuş, arkadaşını beklemiştir. Kimileri Japon vatandaşın davranışını küçümseyebilir. “Sağanak yağmurda beklemek akıl işi değildir” diyebilir. “O da bir kafeye ya da başka bir yere sığınarak yağmurun dinmesini bekleyebilirdi” diyebilir. Belki böyle davranması sağlık açısından daha doğru da olabilir. Ancak her koşulda sözünde duran Japon vatandaşının bu davranışı takdire değerdir.

Benzer bir örnek kendi tarihimizden İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy’da da görülmektedir.

“Mehmet Akif bir gün arkadaşlarından Eşref Edip’le öğle yemeğinde buluşmak için sözleşmişlerdi. Eşref Edip Vaniköy’de oturuyordu; kendisi Beylerbeyinde. Öğleden bir saat evvel oraya gidecekti. O gün öyle bir yağmur vardı ki, her taraf sel oldu. Eşref Edip, Mehmet Akif’in böyle bir yağmurda gelmeyeceğini düşünmüştü. Bu sebeple hizmetçiye döneceğini söyleyerek, evden çıkıp yakın bir komşuya gitti. Yağmur devam ediyordu. O evden çıktıktan bir süre sonra Mehmet Akif, o yağmura rağmen Eşref Edip’in evine gelmişti.

Eşref Edip, evine döndüğünde onun geldiğini hizmetçiden öğrenmişti. Akif sırlıslıkla bir halde olmasına rağmen içeriye girmemiş, “selam söyle” diyerek yağmura aldırmandan gerisin geriye gitmişti.

Eşref Edip ertesi gün kendisini bulmuş durumu anlatarak özür dilemek istemişti. Ama Mehmet Akif bu olaydan dolayı kırılmıştı ve Eşref Edip’e şu unutulmayacak cevabı vermişti:

— Bir söz ya ölüm veya ona yakın bir felaketle yerine getirilmezse mazur görülebilir”.⁴²

Bu örnek olay kendi tarihi bir şahsiyetlerimizin hatırasıdır. İlk örnekte ise anlatıcı öğretmen, doğruluğu adını bile bilmediği ıslak bir Japon’dan öğrendiğini belirtmişti. Kendi tarihimizden örnekler de derslerde kullanılmalı, öğrencilere öğretilmelidir. Ayrıca her birey okuyarak, araştırarak genel kültürünü geliştirmelidir.

2.8. Sanatta İnanç ve Doğruluk Değerleri

Eğitim, uygulama ve özel deneyim yoluyla kazanılan beceri, insanın akıl, sezgi, idrak, üretme ve görelî meydana getirme yetileri sayesinde yaptığı üretime sanat adı verilir⁴³. Türk halk müziğinin en önde gelen temsilcilerinden biri de Neşet Ertaş’tır. Anadolu kültürünün türkülerini dile getirerek toplumun geniş kesimlerine yayan ve sevdiren “Bozkırın tezenesi” Ertaş, kendi hayat hikâyesini anlattığı bir eserde kendi türkülerinin korsan olarak yıllarca okunduğunu şu şekilde ifade eder⁴⁴:

“Ben Almanya’ya gelinceye kadar hep plak olarak okudum Türkiye’de. Bunca yılın plakları, onun bunun elinde, firmaları batmış, korsanlar sahiplenmiş, dededen oğula, oğuldan toruna.

⁴¹ Nurdan Selen, “Salih Uyan”. Facebook (10 Eylül, 21.10).

⁴² MEBM, Mardin Arge Müdürlüğü. “Sözünde Durmak”. Erişim 21.9.2023.

⁴³ Ömer Demir-Mustafa Acar, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, 310.

⁴⁴ Yunus Ülger, *Neşet Ertaş*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2021, 110.

Bir resmimi bulup üstüne basmışlar, plaklardan çekip, yeni okumuşum gibi halkımızı kandıra kandıra, böyle yıllardır yaydılar. Bir kanun yoktu. Devletimiz var olsun, şimdi telif hakları kanunu çıkarttı. Onun için ben devletimize teşekkür ediyorum”.

Örnek olayın tartışma aşamasında fikir ve sanat eserlerinin meydana geliş süreci, emeğe saygı ifade edilebilir. Sanatçıların eserlerinin neden korunması gerektiği üzerinde durulabilir. Sanatçının eserlerinin kopya yapılması, korsan satışının zararları ortaya konulabilir. Bu durumların hırsızlıkla ilişkisi tartışılabilir. Sonuçta inanç ve doğruluk değerleri gereği sanatçının emeğine saygı duyulması ve kanunlar tarafından güçlü bir şekilde korunmasına ulaşılabilir.

Sonuç

İnanç ve doğruluk değerleri Türk Eğitim Sistemi'nin eğitim kademelerinde yer alan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Görgü Kuralları ve Nezaket, Adabımuasheret, Değerler Eğitimi, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Hukuk ve Adalet, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi ve İmam Hatip Ortaokul ve Lise branş derslerinde verilmektedir⁴⁵. İnanç ve doğruluk değerlerinin öğretiminde en fazla kullanılan yöntemlerden biri de örnek olay yöntemidir⁴⁶. Örnek olay yöntemi gerçek hayattan alındığından eğitimde güncellik ilkesi gerçekleşmiş olur. Güncel olaylar öğrencilerin ilgisini çeker ve somutluk ilkesi gereği değerleri somut öğrenmiş olur⁴⁷. Ortaokul 8. Sınıf öğrencilerine yönelik bir çalışmada doğruluk değeri eğitiminin öğrencilerin doğruluk tutum ve davranışlarında olumlu bir etki ortaya çıkardığı görülmüştür⁴⁸. Bir başka çalışmada; Hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin olarak değerlerin kazandırılmasında ve öğretiminde öğretmenlerin en çok önem verdiği ve öncelikle kazandırılması gerektiği değerler; adalet, dürüstlük ve doğruluk değerleri olarak tespit edilmiştir⁴⁹. Farklı bir çalışmada Hayat bilgisi dersi öğretim programının kazanımlarında adalet, doğruluk ve dürüstlük değerlerinin yeteri düzeyde yer almadığı saptanmış ve bunların artırılması önerilmiştir⁵⁰.

İnanç ve doğruluk değerleri olumlu örnek olayları ile model olarak öğrenmede etkili olabilir. Derslerde verilecek olumlu örnekleri model alan öğrenciler, bu davranışları içselleştirerek gerçek yaşama uygulayabileceklerdir⁵¹. Olumsuz örnek olaylar ise öğrencileri gerçek hayatta karşılaşılabilecek olumsuzluklara karşı daha bilinçli olmalarına katkı sağlayacaktır⁵².

Örnek olay yönteminde inanç ve doğruluk değerleri ile ilgili olaylar üzerinde öğrencilerin düşünmesi, tartışması ve bir sonuca ulaşmaları ile düşünme becerileri gelişecek, problem çözüme

⁴⁵ MEB, Öğretim Programları, Erişim 31.12.2023.

⁴⁶ Ümit Gözel, *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Değerler Eğitimi Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 253.

⁴⁷ İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Dersinde Örnek Olay Yöntemiyle Öğretimin Öğrenme Düzeyine Ve Kalıcılığa Etkisi* (Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Üniversitesi, Doktora Tezi, 2013), 206.

⁴⁸ Furkan Sobi, *Ortaokul Öğrencilerine Yapılan Doğruluk Değeri Eğitiminin Öğrencilerin Doğruluk Tutum Ve Davranışları Üzerindeki Etkisi* (Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014), 79.

⁴⁹ Gözel, *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının*, 249.

⁵⁰ Anıl Esem, “Hayat Bilgisi Öğretim Programı Kazanımlarının Kök Değerler ile İlişkisinin Değerlendirilmesi”, *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4/1, (2020), 27.

⁵¹ Gözel, *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının*, 255; İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi*, V ve 207.

⁵² İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi*, 199-200.

becerileri artacaktır⁵³. Beraber ulaştıkları sonuçları birlikte uygulama fırsatı bularak, bilgiyi davranışa dönüştürebileceklerdir⁵⁴.

İnanç ve doğruluk değerleri aktarımında kullanılan örnek olay yönteminin her eğitim kademesinde, öğrenci düzeyine uygun bir biçimde ve hukuk kurallarına dikkat ederek aşamalı bir biçimde uygulanması mümkündür⁵⁵. Bu yöntemin yaygınlaşması için eksikliği olan öğretmenlerimizin kendini geliştirmesi, hizmet içi eğitim alması önerilebilir⁵⁶.

Kaynakça

Akgün, İsmail Hakan *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Dersinde Örnek Olay Yöntemiyle Öğretimin Öğrenme Düzeyine Ve Kalıcılığa Etkisi*, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Üniversitesi, Doktora Tezi, 2013, Erişim 31.12.2023.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Borich, Gray D. *Etkili Öğretim Yöntemleri*. çev. M.Bahattin Acet. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 2017).

CNNT, CNN Türk. Temizlik Personeli Olarak Çalıştığı Hastanenin Tıp Fakültesini Kazandı. Erişim 21.9.2023. <https://www.cnnturk.com/turkiye/temizlik-personeli-olarak-calistigi-hastanenin-tip-fakultesini-kazandi?page=1>

Çağrı, Mustafa. “Sıdk”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/sidk>

Çağrı, Mustafa. “Yalan”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023). <https://islamansiklopedisi.org.tr/yalan>

Demir, Ömer-Acar, Mustafa. *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Yayıncılık, 1993.
DH, Diyanet Haber. “Aldatmak: Bizi Aldatan Bizden Değildir”. Erişim 21.9.2023.

<https://www.diyanehaber.com.tr/aldatmak-bizi-aldata-bizden-degildir#:~:text=%D8%B9%D9%8E%D9%86%D9%92%20%D8%A3%D9%8E%D8%A8%D9%90%D9%89%20%D9%87%D9%8F%D8%B1%D9%8E%D9%8A%D9%92%D8%B1%D9%8E%D8%A9%D9%8E%20%D8%A3%D9%8E%D9%86%D9%8E%D9%91%20%D8%B1%D9%8E%D8%B3%D9%8F%D9%88%D9%84%D9%8E,Bizi%20aldata%2C%20bizden%20de%20C4%9Fildir.%E2%80%9D>

Eğitimhane.Com. “Değerler Eğitim Doğruluk Dürüstlük”. Erişim 06.01.2024.

<https://www.egitimhane.com/degerler-egitimi-yillik-plan-d355988.html>

Esemen, Anıl “Hayat Bilgisi Öğretim Programı Kazanımlarının Kök Değerler ile İlişkinin Değerlendirilmesi”, *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4/1, (Haziran 2020) 16-29. DOI:10.46762/mamulebd.741720

⁵³ İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi*, 196; Tolga Topcubaşı, *Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Örnek Olay Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Üniversitesi, Doktora Tezi, 2020), vi.

⁵⁴ Gözel, *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının*, 257; İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi*, 202.

⁵⁵ Sobi, *Ortaokul Öğrencilerine Yapılan Doğruluk*, 83.

⁵⁶ Sobi, *Ortaokul Öğrencilerine Yapılan Doğruluk*, 82; Gözel, *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının*, 255; İsmail Hakan Akgün, *Sekizinci Sınıf Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi*, 206.

Gözel, Ümit. *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Değerler Eğitimi Açısından Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018. Erişim 31.12.2023.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=BfIZ516sIJCLiIm44WPzJA&nO=21azr6h4cm2EXJTff0QarA>

Günay, Hacı Mehmet. "Tağrir", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 21 Eylül 2023).

<https://islamansiklopedisi.org.tr/tagrir>

HT, Haber Türk. "Tanrı'nın Eli" Hikâyesi, Sembolik Bir 'İntikam'dı'. Erişim 21.9.2023.

<https://www.haberturk.com/tanri-nin-eli-hikayesi-sembolik-bir-intikam-di-maradona-1986-dunya-kupasi-ndaki-golu-anlatti-2882076-spor>

İD, İrfan Dünyamız. "Süte Su Katan Kadın". İD, İrfan Dünyamız. "Süte Su Katan Kadın". Erişim 21.9.2023.

<https://irfandunyamiz.com/hazreti-omer-ve-sute-su-katan-kadinin-kissasi-irfandunyamiz/>

Küçük, Raşit "Doğruluk". *Temel İslam Ansiklopedisi, Cilt 2*. Ed. Tuncay Başoğlu. 244-246. İstanbul: İSAM, 4. Basım, 2020.

Malatya İl MEM ARGE. "Değerler Eğitimi Aralık Ayı 'Doğruluk Dürüstlük' Konulu Çalışma Etkinlikleri". Erişim 06.01.2024.

<https://malatyaarge.meb.gov.tr/www/degerler-egitimi-aralik-ayi-dogruluk-durustluk-konulu-calisma-etkinlikleri/icerik/271>

MEB, "Öğretim Programları", Erişim 31.12.2023.

<https://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>

MEBM, Mardin Arge Müdürlüğü. "Sözünde Durmak". Erişim 21.9.2023.

https://mardinarge.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_05/08154336_2017-05_MayYs_-_DoYruluk_HikYyeler.pdf

MF, Matematik Kafası. "Kar Zarar Problemleri". Erişim 21.9.2023.

<https://matkafasi.com/59778/kar-zarar-problemleri>

MT, Matematik Tutkusu. "Yüzde Problemi". Erişim 21.9.2023.

<https://www.matematiktutkusu.com/forum/12-sinif-matematik-sorulari/15486-yuzde-problemi.html>

NTV. "'Sahte Doktor' A. Ö. Tahliye Edildi". Erişim 21.9.2023.

https://www.ntv.com.tr/galeri/turkiye/sahte-doktor-tahliye-edildi,nUwb4m7nqEiikyyRub3MSg/pv5K_bZrBkuvNMouXXjTRA

PH, Piramit Haber. "Az Daha 20 Kuruşa Satıyordum!". Erişim 21.9.2023.

<https://www.piramithaber.com/hikaye/az-daha-20-kurusa-satiyordum-h22741.html>

SD, Son Dakika. Başakşehir'de 1 Milyon Liralık Kuyumcu Soygunu. Erişim 21.9.2023.

<https://www.sondakika.com/haber/haber-basaksehir-de-1-milyon-liralik-kuyumcu-soygunu-16224139/>

Selen, Nurdan. "Salih Uyan". *Facebook* (10 Eylül, 21.10). Erişim 21.9.2023.

<https://www.facebook.com/search/top/?q=nurdan%20selen>

Sobi, Furkan. *Ortaokul Öğrencilerine Yapılan Doğruluk Değeri Eğitiminin Öğrencilerin Doğruluk Tutum Ve Davranışları Üzerindeki Etkisi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014. Erişim: 31.12.2023. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/681198>

SS, Sabah Spor. "Penaltıyı İptal Ettiren Futbolcu Sarı Kart Gördü!". Erişim 21.9.2023.

<https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2016/11/29/penaltiyi-iptal-ettiren-futbolcu-sari-kart-gordu>

TCAB, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı. "Kiracı Ve Ev Sahipleri El Sıkışarak Anlaşıyor". 08.01.2024. <https://www.adalet.gov.tr/kiraci-ve-ev-sahipleri-el-sikisarak-anlasiyor>

TGRT, TGRT Haber. "600 Liralık Mesafeye 3 Bin 500 Lira İstedi! Taksimetre Açmayan Taksici Polise Takıldı. Erişim: 25.9.2023.

<https://www.tgrthaber.com.tr/gundem/600-liralik-mesafeye-3-bin-500-lira-istedi-taksimetre-acmayan-taksici-polise-takildi-2907342>

Tok, Türkay N. "Etkili Öğretim İçin Yöntem ve Teknikler". *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ed. Ahmet Doğanay. 162-215. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1. Basım, 2007.

Topcubaşı, Tolga. *Hayat Bilgisi Dersinde Gazete Haberleriyle Desteklenmiş Örnek Olay Yönteminin Etkililiği: Bir Eylem Araştırması*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Üniversitesi, Doktora Tezi, 2020. Erişim: 31.12.2023. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Ülger, Yunus. *Neşet Ertaş*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2021.

Viranşehir Tomurcuk Anaokulu. Mart Ayı Değerimiz Doğruluk Dürüstlük. Erişim 06.01.2024.

https://tomurcukanaokulu63.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/63/11/973893/dosyalar/2019_03/01101849_DoYruluk_DYrYstlYk_DeYeri.pdf

YŞ, Yeni Şafak. "İnsanlık Ölmemiş' Dedirten Olay: 2 Milyon TL'yi Sahibine Teslim Etti". Erişim 21.9.2023.

<https://www.yenisafak.com/hayat/insanlik-olmemis-dedirten-olay-2-milyon-tlyi-sahibine-teslim-etti-4541527>

YŞ, Yeni Şafak. "Yüzde 500 Zamma Pankartlı İsyan: Öfkeli Esnaf Dükkan Kirasını 25 Bin TL Yapan İş Yeri Sahibine Öyle Bir Şey Yaptı Ki". Erişim: 25.9.2023.

<https://www.yenisafak.com/gundem/yuzde-500-zamma-pankartli-isyan-ofkeli-esnaf-dukkan-kirasini-25-bin-tl-yapan-is-yeri-sahibine-oyle-bir-sey-yapti-ki-4561925>

Yıldırım, Ali- Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:

Seçkin Yayıncılık, 2008.